

Helsinki 11.6.2020

Viite: HE 30.4.2020 VN/1985/2020, VN/1985/2020-OKM-1

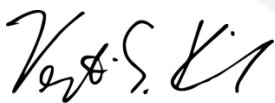
Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystoiminnallinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 234 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä 75 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto yllä mainitusta asiasta.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Alekski Kalenius, aleksi.kalenius@soste.fi, 040 574 1618
erityisasiantuntija Päivi Nykyri, paivi.nykyri@soste.fi, 045 657 6769

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas

pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Society for Social and Health

www.soste.fi

Lausunnon keskeinen sisältö

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

- kannattaa oppivelvollisuuden pidentämistä ja toisen asteen maksuttomuutta sekä pitää niitä keskeisen tärkeänä investointina taloudelliseen kasvuun ja inhimilliseen hyvinvointiin.
- kehottaa harkitsemaan pidennystä siten, että oppivelvollisuus kattaisi koko toisen asteen koulutuksen tai olisi vähintäänkin yhtä pitkä syntymäajankohdasta riippumatta.
- korostaa, että maksuton oppimateriaali tulisi ottaa käyttöön mahdollisimman kustannustehokkaasti, jolloin resurssija voitaisiin vapauttaa kohdennettuihin tukitoimiin.
- muistuttaa, että myöskään koulutuspolitiikassa ennaltaehkäiseviä ja korjaavia toimia ei voi erottaa eikä niitä pidä asettaa vastakkain.

LAUSUNTO

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry kannattaa oppivelvollisuuden laajentamista 18 ikävuoteen sekä toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta ja pitää niitä keskeisinä hyvinvointitalousinvestointeina. Koulutus- ja osaamistason nousun myötä työllisyysasteen nousu ja tutkitusti todettu koulutuksen selkeä yhteys ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin vahvistaisivat julkista taloutta ja kansantaloutta. Lisäksi uudistus edistäisi koulutuksellista tasa-arvoa turvaten toisen asteen koulutukseen pääsyä ja tutkinnon suorittamista taloudellisesta taustasta riippumatta. Uudistuksella olisi myös tärkeä rooli syrjäytymistä ehkäisevänä palveluna edistämään yksilöiden yhteiskuntaan osallistumista.

Julkinen talous on suurten haasteiden edessä sekä koronakriisin että sen talous- ja työllisyyskehitykselle aiheuttamien ongelmien seurauksena. Kriisin keskellä on tavallistakin tärkeämpää tunnistaa pitkän aikavälin menestykselle tärkeät ratkaisut eikä lykätä niitä toivoen, että aika hoitaa. Nyt tarvitaan hyvinvointitalousinvestointeja ja rakenteellisia uudistuksia, joilla vahvistetaan työllisyyttä, taloudellista kasvua sekä hyvinvointia ja hyvinvointiyhteiskunnan taloudellista perustaa. Kansallisen osaamisperustan kannalta keskeinen oppivelvollisuuden laajentaminen onkin entistäkin tärkeämpää saattaa voimaan esitetystä aikataulusta.

Uudistuksen tavoitteet ja toteuttamisen edellytykset

SOSTE lausuu esityksestä ensisijaisesti sosiaalipoliittisesta ja hyvinvointitaloudellisesta näkökulmasta. SOSTEn näkökulmasta oppivelvollisuuden perustavoitteena on velvoittaa jokainen hankkimaan riittävä koulutus mahdollistamaan työllistymisen sekä täysivaltaisen kansalaisuuden. Hyvinvointivaltiojärjestelmä nojautuu yksilön ja yhteisön suhteelle, jossa yhteisö auttaa yksilöä tämän tarvitessa apua ja yksilö vastavuoroisesti parhaan kykynsä mukaan toimii tavalla, joka vähentää tuen tarvetta. Tästä suhteesta syntyy mm. sosiaaliturvan ja terveydenhuollon tarveperustaisuus, jossa kansalaisella on mm. oikeus toimeentuloon, mutta myös velvollisuus elättää itsensä omalla työllään siihen kyetessään. Yhteen liittyvät tiiviisti pohjoismaisen mallin rahoituksen edellyttämä korkea työllisyysaste sekä kansalaisen velvollisuus käyttää oikeuttaan tehdä työtä.

SOSTE lähestyy tätä kokonaisuutta pääosin sosiaali- ja terveyspolitiikan näkökulmasta, jossa painottuvat usein korjaavat toimet, joilla yksilöä autetaan hädän ja puutteen hetkellä. SOSTEn näkökulmasta oppivelvollisuus on osa yhteiskuntapolitiikan

tarveperusteista kokonaisuutta ja ymmärrettävissä ensisijaisesti hyvinvointitalousinvestointina, jonka tavoitteena on varmistaa jokaiselle yksilölle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen ja siten tukea kykyä itsenäiseen elämään ja ennaltaehkäistä sosiaalipalvelujen ja -etuuksien asiakkuuden tarvetta. Siten oppivelvollisuus on tiivis osa yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien kokonaisuutta. Yksilöllä on oikeus hankkia osaaminen, joka mahdollistaa täysipainoisen itsenäisen elämän, mutta myös velvollisuus edellytystensä mukaan hankkia tuo osaaminen.

Oppivelvollisuuden laajentaminen on rahataloudellinen hyvinvointitalousinvestointi koulutukseen. Terveysten edistämisen näkökulmasta tarkasteltuna koulutus ja siinä edistyminen tutkitusti edistää myös terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia, jotka kaikki ovat hyvinvointi-investointeja oppilaisiin sekä tähän hetkeen että tulevaisuuteen tavoitteena sosiaali- ja terveystalouden tarpeen väheneminen. Rahataloudellisen hyvinvointi-investoinnin tavoitteet toteutuvat, jos hyvinvointi-investointi vahvistaa ihmisten hyvinvointia, ehkäisee ongelmia ja siten lisää ihmisten voimavaroja.

Yleisenä huomiona SOSTE muistuttaa, että oppivelvollisuuden pidentäminen on luonteeltaan hyvinvointitalousinvestointi. Kansantalouden tilinpito ei vielä tunnista esimerkiksi inhimillistä pääomaa ja siksi se ei tunnista investointia inhimilliseen pääomaan investoinniksi, vaikka taloustieteellisen analyysin valossa koulutus on kiistatta investointi. SOSTE katsoo, että pohjoismaisen mallin ytimessä on sen tunnistaminen, että koulutus sekä sosiaali- ja terveystaloudelliset ovat suurelta osin investointeja.

Viimeisen kahden hallituskauden aikana koulutusjärjestelmässä on tehty merkittäviä uudistuksia, vaikka samanaikaisesti uudistusten kanssa on kaikilla koulutusasteilla toteutettu huomattavia julkisen rahoituksen leikkauksia ennen kaikkea indeksijääditysten muodossa. SOSTE pitää tervetulleena, että koulutussektorin edellytyksiä toteuttaa merkittäviä uudistuksia on nyt vahvistettu pidättäytymällä indeksileikkauksista sekä osoittamalla nyt uudistuksessa koulutuksen järjestäjille uusien tehtävien edellyttämä lisärahoitus.

Velvollisuus ja oikeus

Hallituksen esityksen luonnoksessa oppivelvollisuus päättyy henkilön täyttäessä 18 vuotta. SOSTE kannattaa oppivelvollisuuden pidentämistä, mutta pitää esitettyä ratkaisua oppivelvollisuuden päättymisajankohdasta ongelmallisena. Ratkaisu pidentää oppivelvollisuuden kattamaan vain osa toisen asteen koulutuksesta, ja sekin niin, että oppivelvollisuuden kesto vaihtelee yksilöiden välillä, aiheuttaa esityksessä

lukuisia ongelmia uudistuksen toteuttamisessa. Ennen kaikkea se johtaa monimutkaiseen rakenteeseen, jossa osin puutteellisilla keinoilla yritetään varmistaa, etteivät opinnot keskeydy täysi-ikäisyyden saavuttamisen ja toisen asteen tutkinnon suorittamisen välissä.

Tarveperustaisuuden näkökulmasta oppivelvollisuuden perusteena on se, että yhteiskunnassa toimiminen edellyttää jokaiselta jonkin minimimäärän koulutusta. Tämä edellytettävä osaamisen ja koulutuksen taso nousee, kun työmarkkinoiden sekä yhteiskunnallisen osallisuuden osaamisvaateet kasvavat. Asiantuntija-arviot ovat viimeistään Vuoden 1971 koulutuskomiteasta lähtien korostaneet, että kestävä työllistyminen ja täysipainoinen kansalaisuus edellyttävät vähintään toisen asteen tutkintoa.

Tarveperustaisuuden näkökulmasta oppivelvollisuuden tehtävänä on varmistaa, että jokainen saavuttaa yhteiskunnassa tosiasiallisesti edellytetyn koulutuksen ja osaamisen tason. Nykytilanteessa tämä edellytys on vähintään toisen asteen tutkinto ja oppivelvollisuuden pidentämisen ensisijaisena tavoitteena onkin se, että mahdollisimman moni suorittaisi toisen asteen tutkinnon. Tämän tavoitteen saavuttaminen ei kuitenkaan ole pääosin mahdollista nyt esitetyn oppivelvollisuuden keston puitteissa. Täten oppivelvollisuuden pidennys ei kokonaan korjaa sitä asiain tilaa, jossa oppivelvollisuuskoulutus ei tuota yhteiskunnassa ja työmarkkinoilla riittävää osaamisen ja koulutuksen tasoa.

Uudistuksen ehdotettu toteutustapa johtaa myös oppivelvollisuuden keston vaihteluun syntymäajankohdan perusteella. Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, kun henkilö täyttää 7 vuotta ja päättyy nykyisin pääsääntöisesti perusasteen tutkinnon suorittamiseen 9 vuotta oppivelvollisuuden alkamisen jälkeen, kuitenkin viimeistään 10 vuotta oppivelvollisuuden alkamisesta. Hallituksen esityksen luonnoksessa oppivelvollisuus päättyy henkilön täyttäessä 18 vuotta, mistä seuraa, että tammikuun alussa syntyneen oppivelvollisuus on noin vuoden lyhyempi kuin joulukuun lopussa syntyneen. SOSTE pitää tätä ongelmallisena kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta.

Koska oppivelvollisuudesta automaattisesti seuraa oikeuksia, alkuvuodesta syntyneiden oikeudet jäävät perusteettomasti suppeammiksi kuin loppuvuodesta syntyneiden. PISA-tutkimuksen perusteella voidaan arvioida, että yhden vuoden aikana tapahtuva oppiminen vastaa noin 30-40 PISA-pistettä, eli noin 30-40 % osaamisen keskihajonnasta Suomessa. Oppivelvollisuuden aikana saavutettavissa oleva osaamisen kasvu onkin vuoden lopussa syntyneinä pidemmän oppivelvollisuuden piirissä olevilla todennäköisesti merkityksellisesti suurempi kuin vuoden alussa syntyneillä. Tutkimustieto toisen asteen koulutukseen osallistumisen

kausaalivaikutuksista Suomessa kertoo vaikutusten olevan suurempia osaamisjakauman alaosassa, mikä viittaa siihen, että lyhyemmästä oppivelvollisuudesta seuraavat osaamisen puutteet muodostuvat vakavammaksi ongelmaksi erityisen haavoittuville ryhmille.

Oletettavasti ehdotettavan säätämiskäytännön perusteena on ollut sitoa velvollisuuden päättymisen täysi-ikäisyyden saavuttamiseen. SOSTE muistuttaa, että kansalaiselle asetettuja velvollisuuksia tulisi arvioida yhtenäisin perustein eri sektoreilla. Ase- ja verovelvollisuudet koskevat lähes yksinomaan täysi-ikäisiä kansalaisia. Ns. aktiivimalliin liittynyt säätely osoitti, että perustuslain estämättä täysi-ikäisille kansalaisille voidaan asettaa varsin tiukkoja velvoitteita. Lainsäädännöllistä estettä oppivelvollisuuden säätämiseksi koskemaan myös täysi-ikäisiä ei näin ollen ole. Oppivelvollisuuden osalta onkin arvioitava, onko aiempaa pidempi oppivelvollisuus oikeasuhtainen keino tavoitteidensa saavuttamiseen.

Kansalaiselle asetettavan velvollisuuden hyväksyttävyyttä arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota yksilölle velvollisuudesta aiheutuvaan rasitteeseen sekä sen mahdollisiin hyötyihin. Oppivelvollisuudessa velvollisuus hankkia elämässä tarvitsemansa koulutus tuottaa samalla oikeuden koulutukseen osallistumiseen sekä opintojen aikaiseen toimeentuloon. Oppivelvollisuuden täyttämisen pitkän aikavälin hyötyjen odotusarvo on suurempi kuin aktiivimallissa, eikä sillä ole vastaavia välittömiä haitallisia vaikutuksia yksilön toimeentuloon ja asemaan kuin aktiivimallilla. Kansalaiseen kohdistetun velvollisuuden ehtona oleva hyväksyttävyysehto näyttäisikin täyttyvän täysi-ikäisten oppivelvollisuuden osalta paremmin kuin aktiivimallissa.

SOSTE katsoo, että sääntelyn oikeutettujen tavoitteiden näkökulmasta perustellumpaa ja oikeasuhtaisempaa olisi säätää oppivelvollisuus kattamaan koko toisen asteen koulutus siten, että velvollisuus säädettäisiin päätymään toisen asteen tutkinnon suorittamiseen tai 13 vuoden kuluttua oppivelvollisuuden alkamisesta. Jos tätä pidetään liian vaikeana toteuttaa, tulisi vähintäänkin varmistaa kaikkien oppivelvollisten oppivelvollisuuden yhtäläinen kesto säätämällä velvollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen tai 11 vuoden kuluttua oppivelvollisuuden alkamisesta.

Puiteratkaisu ja kohdennetut toimet

SOSTE pitää esitettyä sääntelyä pääosin onnistuneena yhdistelmänä universaalia puitelainsäädäntöä ja sitä täydentäviä kohdennettuja toimia. Tältä osin esityksen puutteet seuraavat pääosin tehdystä ratkaisusta olla pidentämättä oppivelvollisuutta

toisen asteen tutkintoon saakka, vaikka esitys tarveperustaisesti arvioi jokaisen kansalaisen tarvitsevan vastaisuudessa toisen asteen tutkinnon.

Toisen asteen koulutukseen pääsyn yhdenvertaisuuden varmistamiseksi on välttämätöntä turvata koulutuksen alueellinen saavutettavuus sekä koulutustarjonnan alueellisen jakautumisen ohjaamisella että koulumatkatuen keinoin. Alueellisen saavutettavuuden varmistamista helpottaa, että aiempien syrjäytymisenehkäisyyn liittyneiden koulutuslaajennusten seurauksena toisen asteen koulutustarjonta ylittää peruskoulun ikäluokan koon moninkertaisesti koko maassa. Keskimäärin toisen asteen koulutuksessa on yli 2,5 aloituspaikkaa jokaista perusasteen päättävää kohti ja ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen tarjonta on erityisen runsasta alueilla, joilla toisen asteen koulutus painottuu voimakkaammin ammatilliseen koulutukseen ja joilla koulutusmatkat ovat pitkiä. Tästä tilanteesta on syytä pitää kiinni myös jatkossa.

SOSTE korostaa kohdennettujen tukitoimien merkitystä haavoittuvimpien ja vakavimmissa syrjäytymisvaarassa olevien ryhmien sivistyksellisten oikeuksien turvaamisessa. Hallituksen esityksessäkin referoidun tutkimustiedon perusteella voidaan arvioida oppivelvollisuuden pidentämisen hyödyttävän erityisesti perusasteen koulutuksen matalalla osaamisella päättäviä. Tästä huolimatta oppivelvollisuuden pidentäminen yksin on tuskin riittävä keino toisen asteen tutkinnon varmistamiseen koko ikäluokalle, varsinkin kun oppivelvollisuus päättyy useimmilla ennen toisen asteen tutkinnon suorittamista.

SOSTE myönteisenä toteaa, että hallituksen esityksessä on vahvasti painotettu oppilaanohjauksen roolia perusopetuksessa, nivelvaiheessa ja toisella asteella. Esityksen vaikutuksista lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien toimintaan tuodaan esille koulutusten järjestäjien resurssien vahvistaminen antaa opinto-ohjausta sekä muuta ohjausta ja tukea erityisesti keskeyttämisvaarassa oleville oppivelvollisuusikäisille opiskelijoille. Tältä osin SOSTE korostaa oppilaitosten vastuuta riittävien tukitoimien järjestämisestä sekä julkisen sektorin velvollisuutta mm. ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän avulla varmistaa koulutuksenjärjestäjien riittävät kannustimet riittävien tukitoimien tarjoamiseen sen varmistamiseksi, ettei toisen asteen tutkinto jää suorittamatta puutteellisen tuen seurauksena.

Oppivelvollisuuden pidentämisessä tulisikin täysimääräisesti käyttää hyödyksi mahdollisuus kohdentaa koulutuksen lisäresursseja kohdennettuihin toimiin. On ymmärrettävää, että ennen uudistuksen toteuttamista kustannukset on arvioitu varovaisesti, jotta valtion tarkoitukseen osoittamat määrärahat riittävät uudistuksen toimeenpanoon. Nyt suuri osa uudistuksen ennakoiduista kustannuksista aiheutuu

oppimateriaalin maksuttomuudesta. Materiaalien varmasti riittävä resursointi on perusteltua, koska oppimateriaalien laadulla on keskeinen merkitys myös koulutuksen laadulle, eikä uudistuksen tule johtaa käytettyjen materiaalien laadun laskuun.

On kuitenkin syytä panna merkille, että uudistuksen aiheuttamat oppimateriaalikustannukset on arvioitu hyvin korkeiksi, laskelmien olettaessa materiaaliokierrätyksestä saatavat tehokkuushyödyt hyvin mataliksi. Tämän seurauksena, jos arvioidut kustannukset toteutuvat, esimerkiksi lukiokoulutuksessa materiaalikustannukset olisivat yli 5 % lukiokoulutuksen kokonaiskustannuksista, kun esimerkiksi perusopetuksessa oppikirjahankinnat ovat muodostaneet noin 1,2 % peruskoulujen käyttömenoista. Koulutuksen rahoituksessa ja ohjauksessa koulutuksen järjestäjiä onkin syytä kannustaa maksuttomien oppimateriaalien kustannustehokkaaseen tarjoamiseen ja näin säästettyjen resurssien kohdentamiseen kohdennettuihin tukitoimiin.

Koulutusjatkumo ja perusopetus

SOSTE korostaa, että nyt toteutettava oppivelvollisuuden pidentäminen toiselle asteelle on parhaimmillaan vain osa koko koulutusjatkumon kehittämiseen tähtäävää politiikkaa, jossa varhaisimmat toimet tapahtuvat neuvolajärjestelmän piirissä.

Koska syyt oppivelvollisuuden keskeyttämiseen kehittyvät pitkällä ajalla, on tärkeää, että oppilaille on tarjolla tarvitsemansa tuki aina oppivelvollisuuden alusta lähtien. Vaikka oppivelvollisuuden pidentämisen tarpeen poistavia toimia ei perusasteella ole näköpiirissä, nojaa koko koulutusjärjestelmä viime kädessä peruskoulun varassa. Oppivelvollisuuden pidentämisestä riippumatta ja sen tueksi on tärkeää, että koulutuspolitiikkaa ohjaa pyrkimys puuttua peruskoulua pitkään vaivanneeseen osaamisen laskuun ja sosiaalisten erojen kasvuun. Havaittu oppimistulosten lasku koskee erityisesti heikkoja osaajia ja alempia sosioekonomisia ryhmiä.

Kehitys muodostaa vakavan uhkan suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvolle ja sosiaaliselle koheesiolle. SOSTE korostaakin tarvetta lisätutkimukselle, jota tarvitaan sekä tapahtuneen muutoksen syiden ymmärtämiseen että kehityksen suunnan kääntämiseen. Jo ennen tutkimusperustaisen tilannekuvan tarkentumista koulutuspolitiikassa on syytä puuttua mm. eriarvoistumiseen vahvistamalla koulun toimintaympäristön haasteellisuuteen perustuvaa tarveperustaista rahoitusta, johon usein viitataan positiivisen diskriminaation politiikkana. On tärkeää, että niillä oppilaitoksilla, joissa oppilaiden tuen tarve on suurempi, on riittävät resurssit antaa kaikille riittävä tuki oman potentiaalinsa saavuttamiseen. Peruskoulun perinteinen

vahvuus on siinä, että taustaan katsomatta kaikilta oppilailta odotetaan hyviä tuloksia ja heille annetaan myös tarvittava tuki niiden saavuttamiseksi.

SOSTE ehdottaa, että esityksessä vahvemmin tuotaisiin esille panostus oppilashuollon rooliin ja resurssien riittävyyteen perusopetuksessa tukemaan oppilaan toisen asteen koulutukseen hakeutumista ja koulutuksessa pärjäämistä. Riittävä ennaltaehkäisevä tuki auttaa osaltaan välttämään tarvetta puuttua jo syntyneisiin ongelmiin siirtymävaiheessa ja toisella asteella. Yksilöllisen oppilashuollon lisäksi on tärkeää vahvasti painottaa yhteisöllistä oppilashuoltoa ja siihen liittyviä koulun toimintakulttuurin hyvinvointia tuottavia painotuksia, sekä kiusaamisen ehkäisyä ja vahvaa puuttumista siihen.

Ennaltaehkäisy ja ongelmiin puuttuminen

Kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa, myös koulutuksessa SOSTE korostaa ennaltaehkäisevien sekä syntyneitä ongelmia korjaavien välistä tasapainoa.

Sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisy on usein kustannustehokkaampaa ja inhimillisesti kestävämpää kuin rajoittuminen vain jo syntyneiden ongelmien korjaamiseen. Keskeinen merkitys on yksilöllisten ongelmien varhaisella tunnistamisella ja niihin puuttumisella. Varhaisten toimien merkitys korostuu vammaisten sekä muiden erityistä tukea tarvitsevien ryhmien aseman parantamisessa. Näiden ryhmien osalta on erityistä syytä painottaa oppimateriaalin saavutettavuuden merkitystä opinnoissa etenemiselle sekä perus- että toisella asteella. Tässäkin tarveperustaisuus on hyvä ohjenuora koulutuksen kehittämiseksi ja muistuttaa siitä, että oppimateriaalin pitää olla toimivaa paitsi oppilaille ja opiskelijoille yleensä, myös kaikille yksilöinä.

SOSTE katsoo, että keskeinen osa ennaltaehkäisyä on riittävä opintojen ohjauksen saatavuus koko koulupolun ajan. Opinto-ohjauksen tarjontaan sekä opinto-ohjaajien riittävään määrään on kiinnitettävä erityistä huomiota niin perus- kuin toisella asteellakin.

Kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa, myöskään koulutuksessa yhteiskunta ei voi kuitenkaan myöskään valita keskittyä vain ennaltaehkäiseviin toimiin. On myös syytä korostaa, että ennaltaehkäiseminen tai korjaaminen eivät ole tehtävän toimen ominaisuuksia vaan niiden yhteen kietoutuneita tavoitteita. Mikä tahansa ennaltaehkäisevä toimi on ymmärrettävissä myös jonkin aiemmista syistä johtuvan puutteen tai ongelman korjaamiseksi – toisaalta ns. korjaavat toimet korjaavat tulevia ongelmia aiheuttavia asiain tiloja.

On toivottavaa, että työttömyys, lastensuojelun tarve, sydän- ja verisuonitaudit sekä koulutuksen keskeyttäminen ennen työmarkkinoilla tarvittavaa tutkintoa voidaan mahdollisimman usein estää ennalta. Yhteiskunnalla on kuitenkin myös velvollisuus ryhtyä korjaaviin toimiin, jos ja kun niille on tarvetta. Tämä velvollisuus ei vähene siitä, että oikeastaan ongelma olisi ideaalitalanteessa voitu ennaltaehkäisevin toimin estää. Päinvastoin. Se, että yhteiskunta olisi ennaltaehkäisevin toimin voinut estää ongelman syntymisen, vain korostaa yhteiskunnan velvollisuutta auttaa ongelman korjaamisessa.

Toiselle asteelle siirtymättömien nuorten määrä

SOSTE kiinnittää myös huomiota siihen, että hallituksen esityksen mukaan ”vain noin prosentti nuorista ei missään vaiheessa aloita toisen asteen koulutusta”, mutta Tilastokeskuksen Folk-aineiston ja opiskelijarekisterin mikroaineistojen perusteella esimerkiksi 1989-1992 syntyneistä 3,85 % ei ollut vielä 18-vuotiaana aloittanut 2. asteella, eikä 2,72 % vielä 21-vuotiaanakaan. Näiden tietojen perusteella niitä, jotka eivät siirry toiselle asteelle, tai joiden siirtymä on hyvin pitkittynyt, on olennaisesti hallituksen esityksessä esitettyä enemmän. Hallituksen esityksen tieto onkin vähintään syytä tarkistaa.